

Helårsbedömning 2019 – sammanfattning

Bedömning av terrorhotet mot Sverige 2019

Den sammantagna terrorhotnivån i Sverige befinner sig på en förhöjd hotnivå (3). Inom ramen för denna hotnivå ryms att terrorattentat kan ske under 2019.

Det främsta terrorhotet mot Sverige kommer sannolikt från islamistiskt motiverad terrorism. Det finns individer både i Sverige och utomlands som betraktar terrorattentat mot mål i Sverige som legitima. Ett fåtal av dessa har troligen såväl avsikt som förmåga att genomföra attentat.¹

Hotet mot Sverige från islamistiskt motiverad terrorism

I Sverige består den våldsbejakande islamistiska miljön av individer och grupper som förespråkar en våldsbejakande ideologi, enligt vilken terrorattentat mot mål i västvärlden anses legitima. Den svenska miljön inspireras av den propaganda som grupper som al-Qaida och Daesh² förmedlar. Daesh har under 2018 varit den främsta inspiratören. Den verksamhet som sympatisörer till dessa grupper främst ägnar sig åt syftar till att direkt eller indirekt stödja terrorverksamhet genom finansiering, rekrytering och radikaliserings.

Daesh är under stor militär press och dess främsta fokus har under 2018 varit ett fortsatt försvar av de landfickor som organisationen håller i Syrien och Irak. Detta kommer troligen att vara fallet även under 2019. Detta medför sannolikt att gruppens förmåga till träning, rekrytering och finansiering kommer att begränsas ytterligare. Begränsningen av dessa faktorer leder sannolikt till att förmågan till styrning av terrorattentat från konfliktområdet hämmas. Oaktat dessa begränsningar har Daesh sannolikt förmåga att vägleda terrorattentat från annan plats.

Sedan förra helårsbedömningen har ett fåtal individer med kopplingar till terrorism återvänt till Sverige från konfliktområden. Antalet återvändare kommer sannolikt fortsätta att ligga på en mycket låg nivå även 2019.

Under 2018 har Daesh fortsatt att inspirera anhängare i västvärlden att utföra terrorattentat i sina respektive hemländer. Daeshs officiella propaganda har totalt sett dock minskat i omfattning och kvalitet sedan höjden av organisationens territoriella makt. Propaganda utvecklas, återanvänds och sprids dock kontinuerligt av organisationens sympatisörer. Successivt har denna återanvändning kommit att få en ökad betydelse för Daesh.

Under 2018 har ett mindre antal terrorattentat med dödlig utgång genomförts av islamistiskt motiverade gärningspersoner i västvärlden. Samtliga terrorattentat har utförts av ensamagerande

¹ NCT använder begreppen styrda, vägleda respektive inspirerade attentat. Ett styrt attentat genomförs enligt denna definition under styrning av ledningen för en våldsbejakande ideologisk grupp. Ett väglett attentat genomförs av en inhemsk grupp eller individ som har fått råd eller uppmuntran av en eller flera medlemmar, oftast via sociala medier. Ett inspirerat attentat genomförs av en (ofta ensamagerande) gärningsperson som på egen hand hämtat inspiration från den våldsbejakande organisationens uppmaningar till attentat i t.ex. nättidskrifter och sociala medier.

² Daesh – al-Dawla al-Islamiyya fi al-Iraq wa al-Sham. Daesh benämns även Islamiska staten (IS) och Islamiska staten i Irak och Levanten/Syrien (Isil/ Isis).

gärningspersoner med enkla medel såsom stick- och huggvapen, fordon eller skjutvapen. Terrorattentaten har utförts på offentliga platser med polis och civila som målval. Gärningspersonerna i dessa terrorattentat förefaller ha varit inspirerade, snarare än vägleda eller styrda, av någon terrororganisation. Antalet utförda terrorattentat i västvärlden med islamistisk motivbild har under 2018 varit färre jämfört med 2016 och 2017. Även antalet planerade och avvärdade islamistiskt motiverade terrorattentat har varit färre under 2018 jämfört med föregående år.

Det har under 2018 även förekommit planering av komplexa³ terrorattentat av ensamagerande gärningspersoner. Planeringar av komplexa terrorattentat har under 2018 ökat i västvärlden jämfört med 2017, men från en mycket låg nivå. Möjligen håller det inspirerade terrorattentatshotet på att gradvis förändras, till förmån för vägleda terrorattentat.

Upplevda besvikelser hos personer i form av exempelvis motgångar i asylprocessen eller psykisk ohälsa kan möjligen utgöra en utlösande faktor för att en redan radikaliserad individ försöker realisera en terrorattentatsavsikt. Därutöver kan dessa faktorer i kombination med våldsbejakande propaganda i vissa fall även leda till radikalisering och vidare en möjlig avsikt att begå terrorattentat.

Bedömning av hotet mot Sverige från islamistiskt motiverad terrorism

Sverige kommer under 2019 fortsatt att betraktas som ett legitimt mål för våldsbejakande islamistiska aktörer i såväl Sverige som utomlands. Ett fåtal länder i Europa och övriga västvärlden har dock sannolikt högre prioritet för både al-Qaida och Daesh.⁴ Allt mer av propagandaspridningen kommer under 2019 att utgå från Daeshs sympatisörer i världen. Inspirationseffekterna från grupper som Daesh och al-Qaida har troligen minskat, delvis på grund av minskad propaganda och färre genomförda terrorattentat i västvärlden, men troligen även till följd av en minskad entusiasm hos gruppernas sympatisörer. Om dessa motgångar fortsatt innebär ett lägre terrorattentatshot från inspirerade aktörer är dock oklart då osäkerhetsfaktorerna är stora och de våldsbejakande gruppernas propaganda fortsatt finns tillgänglig för radikaliserade individer.

Mot bakgrund av ovanstående kommer ett fåtal aktörer troligen ha såväl avsikt som förmåga att genomföra våldshandlingar i Sverige som skulle kunna prövas som terrorattentat med utgångspunkt i den svenska lagstiftningen.

Om ett terrorattentat sker i Sverige kommer detta troligen genomföras av en ensamagerande gärningsperson eller mindre grupp med enklare medel.⁵ Möjligen kommer ett komplext terrorattentat utföras av en ensamagerande individ eller mindre grupp. Ett terrorattentat i Sverige skulle troligen vara inspirerat eller möjligen väglett av våldsbejakande islamistiska aktörer såväl i Sverige som utomlands.

³ Med komplexa attentat avses samordnade attentat i tid och rum utförda av flera gärningspersoner och/eller användning av funktionsduglig sprängordning.

⁴ I Europa har sannolikt Frankrike, Storbritannien och Tyskland högre prioritet. Sverige delar prioriteringsgrad med stora delar av övriga Europa.

⁵ Med enklare medel menas knivar, motorfordon samt handeldvapen.

Civila folksamlingar är det troligaste målvalet för ett terrorattentat i Sverige. Ett eventuellt terrorattentat kommer troligen att ske på platser som är svåra att skydda samtidigt som de kan ge ett masskadeutfall.

Terrorhotet mot Sverige från islamistiskt motiverad terrorism bedöms utgöra ett *förhöjt hot* (3).

Hotet mot Sverige från våldsbejakande högerextremism

Våldsbejakande högerextremism utgör i denna rapport ett samlingsbegrepp för individer, grupper och organisationer med en främlingsfientlig eller en så kallad vit makt-ideologi som uppmanar till, legitimerar eller begår brott för att nå de ideologiska målen. Inom den våldsbejakande högerextremismen läggs fokus på till exempel etnicitet, nationstillhörighet, sexuell läggning eller religiös och kulturell hemvist. Aktörer som inspireras av dessa ideologier anser att våld är legitimt för att förändra samhällsordningen.

Individer inom vit makt-miljön ägnar sig huvudsakligen åt opinionsbildning, men våld mot främst meningsmotståndare är accepterat och har förekommit över tid. Delar av vit makt-miljön har haft en parlamentarisk inriktning med ambitionen att vinna politiska mandat i samband med de svenska valen 2018, vilket misslyckades. Vissa aktörer har dock varit missnöjda med inriktningen och vill se en mer våldsam linje gentemot meningsmotståndare.

Under 2018 har det genomförts ett mindre antal terrorattentat i västvärlden av ensamagerande gärningspersoner med högerextrem bevekelsegrund. Dessa terrorattentat kan tillsammans med en ökande mängd högerextrem propaganda möjligen inspirera enstaka högerextrema individer att utföra terrorattentat i Sverige.

Bedömning av hotet från våldsbejakande högerextremism

Aktörer vilka drivs av en våldsbejakande högerextrem ideologi kommer sannolikt ha förmåga att genomföra våldshandlingar i Sverige som skulle kunna prövas som terrorattentat med utgångspunkt i den svenska lagstiftningen.

Det är under 2019 möjligt att ensamagerande individer eller mindre grupper som motiveras av våldsbejakande högerextrem ideologi kommer att genomföra terrorattentat i Sverige. Ett terrorattentat från aktörer med kopplingar till vit makt-miljön i Sverige skulle sannolikt utföras av en ensamagerande aktör alternativt en mindre grupp. Ett terrorattentat från en ensamagerande aktör utan organisatoriskt stöd kommer troligen att utföras med enklare medel.

Sammantaget kommer det att finnas ett fåtal individer med förmåga och möjlig avsikt att genomföra terrorattentat. Målval för ett terrorattentat är möjligen meningsmotståndare inom den vänsterextrema miljön samt objekt och individer kopplade till migration.

Terrorhotet mot Sverige från våldsbejakande högerextremism bedöms utgöra ett *lågt hot* (2).

Hotet mot Sverige från våldsbejakande vänsterextremism

Den våldsbejakande vänsterextremismen består av individer och nätverk som kämpar mot olika former av upplevd fascism och förtryck. Dessa grupper benämns även som den autonoma miljön. Inom miljön finns en långsiktig vision om ett klasslöst samhälle fritt från auktoriteter

och hierarkier. Inom den autonoma miljön accepteras våld som ett medel för att uppnå de övergripande ideologiska målen.

Dessa aktörers aktiviteter omfattar alltifrån opinionsbildande yttringar till våldsbrott. De våldsbrott som begås är oftast riktade mot meningsmotståndare inom vit makt-miljön. I samband med konfrontationer med meningsmotståndare finns en generell acceptans från den autonoma miljön att även utöva våld mot poliser.⁶

Bedömning av hotet från den våldsbejakande vänsterextremismen

Det finns individer och grupper inom den autonoma miljön vilka sannolikt har förmåga att genomföra våldshandlingar som skulle kunna prövas som terrorattentat med utgångspunkt i den svenska lagstiftningen. Det finns individer som har avsikt att begå våldsbrott främst mot meningsmotståndare, men även mot företrädare för staten vid tillfällen då dessa anses skydda meningsmotståndare. Det finns emellertid ingen tillgänglig information som tyder på att det hos den autonoma miljön förekommer avsikt att utföra terrorattentat. Enstaka individer inspirerade av våldsbejakande vänsterextrem ideologi kommer dock möjligen att utveckla avsikt att genomföra terrorattentat i Sverige.

Det finns inget identifierat terrorhot från våldsbejakande vänsterextremism (1).

FAKTARUTA

Denna rapport utgör en sammanfattning av bedömningen av terrorhotet mot Sverige år 2019. Vid behov kan hotnivåerna ändras inom den aktuella perioden. I Sverige används en femgradig skala för att ange hotnivå och nivåstegen är följande: inget identifierat hot (1), lågt hot (2), förhöjt hot (3), högt hot (4) och mycket högt hot (5). Säkerhetspolischefen beslutar om terrorhotnivåerna i Sverige. Bedömningen avseende hotet mot Sverige innefattar terrorhotet från islamistiskt motiverad terrorism, terrorhotet från våldsbejakande vänsterextremism samt terrorhotet från våldsbejakande högerextremism. Om dessa nivåer skiljer sig åt är det den högsta nivån som är styrande för den sammantagna nivån.

NCT producerar strategiska terrorhotbedömningar avseende Sverige och svenska intressen utomlands som baseras på den samlade tillgängliga informationen från FRA, Must och Säkerhetspolisen.

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) är en arbetsgrupp som utgörs av personal från Försvarets radioanstalt, Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och Säkerhetspolisen. NCT utför strategisk analys av händelser, trender och tendenser inom terrorism och bedömer hur hotet mot Sverige och svenska intressen påverkas på kort och lång sikt. Personal anställd vid Försvarets radioanstalt får endast behandla personuppgifter om dessa har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten. Personal från Försvarets radioanstalt behandlar inte personuppgifter avseende våldsbejakande extremism som inte anser utländska förhållande.

⁶ Detta kan ske i samband med demonstrationer eller andra händelser där polis är närvarande och av de vänsterextrema uppfattas skydda meningsmotståndare.